Hukuk Bölümü 2001/34 E., 2001/40 K.

- **ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVSİZLİK KARARI**
- **HUKUK UYUŞMAZLIĞI**
- **İDARİ YARGI YERİNİN GÖREVE İLİŞKİN OLMAYAN KARARI**
- **REKLAMIN TÜKETİCİYİ KORUMA KANUNUNA AYKIRI OLMASI**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 9]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 3]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 4]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 16]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 17]
- 4077 S. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN [Madde 25]

"İçtihat Metni"

OLAY : Ülke çapındaki 8 Gazetede 16, 17, 18 ve 19.12.1996 günlerinde yayımlanan adıgeçen Şirkete ait bir reklam hakkında Reklam Kurulunca yapılan inceleme sonunda sözkonusu reklamın, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesine aykırı olduğuna ve aynı Kanun'un 17 ve 25. maddeleri uyarınca (kararda belirtilen hususların) firmaca düzeltilmesine karar verilmiş olup, Bakanlık Makamı'nın 5.6.1997 tarih ve 52 sayılı onayı ile uygun bulunan bu karar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünün 20.6.1997 gün ve 6238 sayılı yazısı ile, sözkonusu cezaya karşı tebligat tarihinden itibaren 7 gün içerisinde yetkili İdare Mahkemesine itiraz edilebileceği de belirtilmek suretiyle, adıgeçen Şirkete duyurulmuştur.

Davacı Şirket vekilince, sözkonusu ceza kararının iptali ile 5,000,000,000.- lirayı aşacak bir zarara maruz kalacaklarından bahisle tehir-i icra kararı verilmesi istemiyle, 10.7.1997 gününde adli yargı yerinde dava açılmıştır.

İSTANBUL 4. SULH CEZA MAHKEMESİ; 22.2.2000 gün ve E: 1997/668, K: 2000/290 sayı ile, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 25. maddesindeki ceza hükümlerine göre, konuya ilişkin yapılacak itirazların idari nitelikte olması nedeniyle tebliği tarihinden itibaren 7 gün içerisinde yetkili İdare Mahkemesine yapılması gerekeceği gerekçesiyle Mahkemenin yetkisizliğine ve dosyanın yetkili ve görevli İdare Mahkemesine karar kesinleştiğinde gönderilmesine, yasa yolları açık olmak üzere karar vermiştir.

Davacı Şirket vekili, anılan karara karşı itirazda bulunmuş ise de, İSTANBUL 5. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ'nce 26.4.2000 gün ve E: 2000/54 Müt. sayılı ile, başvurunun temyiz niteliğinde olduğu nedeniyle sözkonusu itiraz reddedilmiş olup; dosyanın intikali üzerine, temyiz incelemesi yapan YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ'nin 28.9.2000 gün ve E: 2000/8439, K: 2000/11925 sayılı kararıyla onanmak suretiyle, anılan Mahkeme kararı kesinleşmiştir. Bu karar gereğince, adli yargı yerine ait dava dosyası İdare Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İSTANBUL 2. İDARE MAHKEMESİ; 6.12.2000 gün ve E: 2000/1554, K: 2000/993 sayı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 9. maddesine göre çözümlenmesi Danıştay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde bu hususdaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren 30 gün içinde görevli mahkemede dava açılabileceği; aynı Yasanın 4. maddesinde ise; "Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare ve vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk hakimliklerine verilebilir." hükmünün yer aldığı; olayda adli yargı yerine açılan davada idari yargının görev alanına girdiği nedeniyle verilen görevsizlik kararı üzerine davacı tarafından 2577 sayılı Yasanın 9. maddesinde öngörülen süre içerisinde 3. maddeye uygun bir dilekçenin 4. maddede sayılan yerlere verilmek suretiyle dava açılması gerekirken, bu usule aykırı olarak görevsizlik kararı veren İstanbul 4. Sulh Ceza mahkemesince dosyanın görevli İdare Mahkemesine gönderilmesi şeklinde bir dava açma yönteminin mevzuatta yer almadığı gerekçesiyle, esas kaydının kapatılarak dava dosyasının anılan Mahkemeye iadesine karar vermiş; dava dosyası, Mahkeme Başkanlığının yazısı ekinde İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İSTANBUL 4. SULH CEZA MAHKEMESİ; 19.1.2001 gün ve E: 2001/56, K: 2001/28 sayı ile, aynen: "Mahkememizce verilen görevsizlik ve yetkisizlik kararı Yargıtay tarafından onanmakla kesin hüküm halini almış ve kesinleşen bu hükme göre dava dosyası idari mahkemesine gönderilmiştir. Bu aşamadan sonra idare mahkemesinin gerekçeli kararında belirttiği gibi Yargıtay onamasından geçerek kesinleşen bir hükmün usule aykırı olduğunu tartışması mümkün değildir. İdare Mahkemesince yapılacak iş gerekçeli kararında belirttiği gibi 2577 sayılı Yasanın 3-4 ve 9. maddeleri gereğince davanın reddine karar verip, itiraz edene usulüne uygun olarak yetkili ve görevli mahkemede yeniden dava açma hakkını tanımalıdır. Zira mahkememizce verilen görevsizlik kararı kesinleştikten sonra mahkememizin bu dosyayı tekrar ele alıp yargılama yapması ve davanın reddine karar vermesi mümkün değildir. Bu aşamadan sonra yapılacak işlemlerin ve verilecek kararların yetkili ve görevli olduğu kesinleşmiş Mahkeme kararı ile sabit olan İdare Mahkemesince yapılması gerekir. Bu nedenlerle İstanbul İdare Mahkemesinin gönderme kararı mahkememizce usul ve yasaya aykırı bulunmuştur.

HÜKÜM:

Yukarıda anlatılan gerekçeler nedeniyle iş bu davaya bakma görevi İstanbul 2. İdare Mahkemesine ait olduğundan mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE İstanbul 2. İdare Mahkemesi ile Mahkememiz arasında olumsuz görev uyuşmazlığı çıktığından görev uyuşmazlığının halli için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine." karar vermiş ve dava dosyası, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 13.4.2001 günlü, 2001/1342 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Mahir Ersin GERMEÇ, Ümran SAYIŞ, Bekir AKSOYLU, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Turgut ARIBAL'ın katılımlarıyla yapılan 11/6/2001 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun 2247 sayılı Yasada öngörülen koşulları taşımayan ve yöntemine uymayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Emin Celalettin ÖZKAN'ın başvurunun reddi gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 13.10.1988 tarih ve 19958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 11.7.1988 günlü, E:

1988/1, K: 1988/1 sayılı "Ceza uygulamasına ilişkin idari kararlar nedeniyle açılan davalarla ilgili görev uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde görüşülüp çözümlenmesi gerektiği hakkında" ilke kararında da ifade olunduğu üzere, kanunun öngördüğü bir ceza idarenin bir organı eliyle uygulanabiliyorsa bu genel ceza hukukunun değil, idare hukukunun bir müeyyidesidir. Bu tür cezalar, uygulama alanı itibariyle, idarenin kamu düzeninin sağlanması ve korunması görev ve yükümlülüğünün yerine getirilmesi amacına yönelik bir hukuki müeyyide niteliğini taşımakta olup; idari ceza uygulaması, konusu olan suçun niteliği, uygulayan merci ve uygulanan usul ile hukuki sonuçları itibariyle adli ceza uygulamasından farklılık göstermekte ve hukuki müeyyideler, esasen gerçek anlamda bir ceza sayılmamaktadırlar.

Hukuk uyuşmazlıklarında, görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi ancak aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkemeler arasında olanaklı olup; bu hususa ilişkin H.M.U.K'nun 27. maddesiyle İ.Y.U.K.'nun 15. maddesinin 1. fıkrası (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "görev" kuralları, aynı yargı düzeni içindeki mahkemelerin işbölümü esasına ilişkin düzenlemelerdir. Oysa yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda, görevli olduğundan bahisle farklı bir yargı düzeninde yer alan mahkemeye dava dosyasının gönderilebilmesine olanak tanıyan bir düzenleme bulunmamaktadır.

Göreve ilişkin kararın, işbölümü esasına göre veya yargı yolu bakımından verilmiş olması farklı sonuçlar doğurmaktadır. Şöyle ki; işbölümü esasına göre verilen görevsizlik kararı sonucu dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi durumunda; dava başvuru tarihi itibariyle görevli mahkemede açılmış sayılmaktadır. Yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda ise; görevli olduğu işaret edilen yargı yerine, bu yargı yerinin uyguladığı usul kurallarına uygun olarak yeniden dava açılması zorunlu bulunmaktadır.

Olay kısmında belirtildiği üzere, adli yargı yerince yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilerek dava dosyasının görevli olduğu işaret edilen idari yargı yerine gönderilmesi üzerine, bu yargı yerince, İ.Y.U.K.'nun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen usule uygun şekilde Mahkemelerine açılmış bir dava bulunmadığı nedeniyle adlı yargı yerine ait dava dosyasının Mahkemesine iade edilmiş olması, yukarıda yapılan tespite uygun düşmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanunun 14. maddesine göre; olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararın kesin veya kesinleşmiş olması gerekmekte; bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, hukuk uyuşmazlıklarında ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilmektedir. Aynı Yasanın 27. maddesinde ise, Uyuşmazlık Mahkemesinin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddedeceği kuralına yer verilmektedir.

Olayda, İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesince verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta ise de; İstanbul 2. İdare Mahkemesinin kararı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen usul ve yönteme uygun şekilde dava açılmadığı nedeniyle dosyanın Mahkemesine iadesi yolunda olup, ortada olumsuz görev uyuşmazlığı doğmasına neden olacak şekilde idari yargı yerince göreve ilişkin olarak verilmiş ve kesinleşmiş bir karar bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, olumsuz görev uyuşmazlığının bulunması halinde, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesine göre bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, hukuk uyuşmazlıklarında ancak davanın taraflarınca ileri sürülebileceğinden, yargı yerlerince anılan 14. madde kapsamında oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulabilmesine olanak bulunmadığını da belirtmek gerekir.

Belirtilen nedenlerle, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan ve yöntemine uygun bulunmayan başvurunun anılan Yasanın 27. maddesi uyarınca reddi gerekmektedir.

SONUÇ : 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca REDDİNE, 11.6.2001 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.